

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12
Pe 1 lună . 2

Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Liberalism și democrație.

De Ioan Slavici.

I.

Unul dintre marile păcate ale școlii noastre e, că îi deprinde pe copii a rosti și a scrie vorbe, despre al căror înțeles nu-și dau seamă, și în fiecare zi ne încredințăm, că sunt mulți oamenii, cari stăruie vieța lor toată în această rea deprindere.

Lucrul acesta se adevărește mai ales în vieța politică.

Politica nu e o profesiune, pentru care se cere o anumită pregătire, ci o lucrare, la care poate să iee parte ori-și-care cetățean. Nu e cu toate aceste mai puțin adevărat, că sunt anumite cestiumi, asupra cărora trebuie să fii dumirit, dacă e vorba să iei parte la vieța politică fără ca să încurci lucrurile, și cele mai multe afaceri politice se încurcă pentru că hotărârile sunt luate de oameni încă nedumiriți asupra cestiumilor puse în discuțiune, care nu și dau seamă despre propriile lor interese, nu știu cum să le apere, și foarte ușor sunt amăgiți.

Mulți oameni bine porniți dar de părerea lui Platon, care a stabilit principiul, că afacerile politice au să fie conduse de cei mai pricepuți pe propria lor răspundere, dar având în vedere binele obștesc.

Principiul acesta e frumos, dar în practica vieții foarte ușor ne duce la autocrație. Lasă că e greu să găsești pe cei mai destoinici, chiar însă dacă i-ai fi găsit, ei

sunt tot oameni, deci pot să greșească ori să fie stăpâniți de slăbiciuni și să conducă afacerile publice fie după interesele, fie după capriciile lor.

Deși dar în teorie mulți admit, că cea mai firească e stăpânirea părintească a celor mai pricepuți, în practica vieții politice căutăm cu toții garanții contra abuzului de putere.

Mult timp s'a crezut, că putem să găsim aceste garanții în sistemul reprezentativ, care pornește din gândul, că afacerile publice au să fie conduse sub controlul reprezentanților autorizați ai obștei.

Azi nu se mai crede aceasta.

Experiențele făcute în cursul veacului XIX ne-au încredințat, că obștia, în genere, nu știe ori nu poate să-și aleagă reprezentanții și că prin sistemul reprezentativ stăpânirea trece la puținii, cari sunt mai stăruitori, mai doritori de a avea și mai puțin scrupuloși în alegerea mijloacelor de luptă. Mersul desfășurării politice atârână deci dela acestia, și dacă ei sunt pricepuți, de bună credință și în adevăr preocupați de binele obștesc, ordinea legală și pacea se menține, dar dacă ei sunt lipsiți de pricepere, de rea credință ori stăpâniți de porniri rele, obștia e agitată de nemulțumire și nevoită în cele din urmă a se răsvrăti.

Imi aduc aminte de un prim-ministru liberal, care cu multă pricepere de bună credință și în adevăr preocupat de binele obștesc, pe care majoritatea reprezentațiunii naționale nu-l lasă să-și urmeze lucrarea.

»Lăsați-mă să lucrez în toată liniștea, —

zicea el, — și duceți-mă la furci, dacă rezultatele lucrării mele nu vor fi bune pentru țară, dar nu mă țineți în loc, căci binele tuturora vreau să-l fac și e mare răspunderea, pe care o luați asupra voastră».

»Nu-i recunosc nimănuia dreptul de a-mi face binele fără voia mea, — i-a răspuns un democrat, — nici de a mă ferici cum eu însu-mi nu voiu să mă fericesc. Guvernul are să fie seamă nu numai de interesele mele, ci și de voința mea!»

»Dar nu știi, ce ai să voiești, — îi s'a întimpinat, căci sunt o mulțime de lucruri, pe cari numai eu le cunosc și nu pot să ți-le spun».

Înzadar e și obiecțiunea aceasta: guvernul e nevoit să se retragă, iar noul guvern, ca să n'o pată și ei așa, corumpe, violentează conștiința și abuzează de putere, ca să-și aleagă reprezentanți dintre oamenii, cari în schimbul unor beneficii mai mult ori mai puțin neiertate îl lasă să facă tot ceace voiește.

Să nu mai cercetăm, unde s'au petrecut aceste: pretutindeni așa se petrec lucrurile; pretutindeni cei lihniți sunt mai stăruitori, mai fără de scrupule, mai strâns legați între dânsii și astfel ajung în cele din urmă de-a-supra. Liberalism și democrație sunt vorbe goale câtă vreme marile-masse ale cetățenilor nu sunt în stare să-și dea seamă despre propriile lor interese, nu le susțin cu toată hotărârea și nu știu să-și aleagă reprezentanții.

Chiar și dacă ar ști însă să-și aleagă,

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Au ajuns!...

Ca un uragan ce născut pe malul Oceanului Pacific trece șuierând peste Asia și Europa oprindu-se la fărml Atlanticului, automobilul prințului Borgheze a plecat acum două luni din China, a străbătut pufuind enorma distanță dintre Peking și Paris, a răscolit praful din pustiu și pulberea șoselelor și triumfal, sub palpația mândră, a bandierei italiene ce au ridicat pe mașină, au intrat astăzi, Sâmbătă 10 August în Paris, bătând pe toți adversarii acestui »raid«, învingând cel mai temerar »record« ce s'ar putea sfida vreodată: 15 mii kilometri în 60 de zile.

Și nu numai distanța enormă ce leagă aceste două orașe este de mirat, dar condițiunile în cari s'a făcut drumul, șoselele ce au găsit, dificultățile ce au învins, dau acestei curse întâietatea tuturor încercărilor de acest fel și nimeni, niciodată nu va putea executa o a doua.

Pe glob, alte două orașe pe cari să le despartă o distanță, dacă nu mai mare, dar cel puțin egală cu aceasta nu există — afară dacă numai nu s'ar gândi cineva la traversarea celor două Americi dela strâmtoare de Behring la aceea a lui Haghelan, mai înainte de a se tăia canalele Panama și Nicaragua. Numai aci poate s'ar putea face o a doua încercare ca cea ce finește azi, dar în nici un caz, și sub nici o condiție, gloria prințului Borgheze nu va fi întunecată.

Șasezeci de zile automobilul lui a alergat încontinuu, șasezeci de zile pistoanele motorului au lu-

crat fără încetare, împingând minunata mașină pe terenuri greu de străbătut, traversând, țări necunoscute, rase bizare, clime schimbăcioase.

Propunerea acestui formidabil »raid« a fost făcută de ziarul *Le Matin* din Paris; au luat parte patru mașini: două automobile franceze »De Dion Bouton«, un triciclu olandez »Spiker« și automobilul italian »Itala« care conducea pe prințul Borgheze, ziaristul italian Barzini și cheu-feur-ul.

La 10 Iunie au părăsit Pekingul împreună. Dela început superioritatea mașinei »Itala« s'a remarcat și în tot timpul nebunescului »raid« prințul Borgheze a fost tot cel dintâi astfel că a ajuns azi la Paris cu 30 de zile mai înainte de termenul propus de *Le Matin*, lăsând pe ceilalți în urmă la o distanță de două sau patru mii de kilometri.

Dela Peking: la Kalgan 206 kilometri printre defileuri de munți necunoscuți și sălbatici; la Urga, traversând o mare ferbințe de nisipuri, deșertul Gobi, cu pustiul ce-i apasă greu 1300 kilometri; la Irkutsk lângă partea sudică a lacului Baical 2500; la Krasnoyark 3160; la Tomsk 3970; la Omsk 4915; la Tjumen traversând stepe și păduri înfiorătoare 5620; la Ekaterinburg pe confinea Rusiei europene 5940; la Perm sub Uralii 6340; la Kazan pe Volga 6960; la Moscva 7430; la Petersburg 8230; la Berlin 9880 și în fine la Paris, inima și creierul vieții europene, după 14.600 kilometri.

Extremul Orient, China cu populația ei galbenă cu soarele ei tacid, cu întunecul minților, la sate acum două luni ca să ajungă azi în cetatea luminei și a culturai!

Greutăți infinite au întimpinat în cale, Barzini care a fost trimis de ziarul »Corriere della Serra« din Milano depeșă zilnic, făcându-ne cunoscute enormele eforturi, nespusa oboseală, neînchipuita greutate cu care s'a făcut voiajul prin deșert, prin stepe, prin munți, prin păduri, unde calea o căutau cu busola, unde șoselele lipseau, iar drumurile se isprăveau la margini de râuri și, sub noroale enorme. Peste tot au fost întimpinați cu bunăvoință, autoritățile anunțate din vreme, au făcut ce au putut ca să le fie favorabile și după ce au lăsat departe satele de mongoli ce fugeau spăimântați la apariția monstrului ce devara spațiul, după ce au trecut peste colosala Rusia-asiatică, unde țărani îi primeau cu bucurie și cu bunăvoință, după ce au lăsat în urmă Uralii și Volga și Moskva cu primirea principală ce li-s'a făcut, »Itala« a ajuns pe șosele bune pe cari le înghițea cu o grabă ne bună, fugind ca un uragan, pierind în norul de praf ce-l ridicau roțile pe când ochilor uimiți le apăreau peisagii ce se schimbau la fiecare clipă, vedenii ce se ștergeau ca un vis, orașe ce apăreau și dispăreau în grabă ca niște imagini colosale proiectate pe o enormă pânză a unui cinematograf.

La Petersburg i-a întimpinat ca pe principi, la Berlin le-a ieșit înainte ca la regi, la Paris vor fi primiți ca împărații și unuia din rassa latină, unui nobil italian născut pe pământul cetății eterne i a fost dat să învingă această gigantică cursă. Căci principele Borgheze este nobil, vechi familie princiară romană, a cărei origină se urcă mult înapoi în secolele trecute; Barzini este un ziarist de geniu, un om de a cărui capacitate și de al cărui viitor se poate face o idee judecând

În așa numitele corpuri legiuitoare nu e reprezentată întreaga obștie, ci numai o parte din ea și în cele mai multe cazuri aceasta e minoritatea.

În țările cu organizațiune liberală, în care toți cetățenii au drepturi egale, fiind censul moderat, dintr'o mie de cetățeni nu au 500 și dreptul de alegător. O parte din aceștia nu se folosesc de dreptul lor. Totdeauna dar reprezentanța e aleasă de minoritatea cetățenilor. Nu avem apoi decât să numărăm voturile exprimate și voturile obținute de majoritatea reprezentanței, ca să ne încredințăm, că 'n cele mai multe cazuri majoritatea reprezentanței e dată de minoritatea minorității cetățenilor.

Chiar și acolo, dar, unde în urma unor împrejurări norocoase afacerile publice sunt conduse de oameni de bună credință, nu obștia, ci o mică parte din ea hotărăște mersul vieții comune, iar această mică parte sunt mai ales oameni de credință.

Pretutindeni cei mai mulți dintre cetățeni sunt oameni cum se cade, care-și caută fiecare de treburile sale și-și agonisesc pânea prin muncă cinstită și numai puțini râvnesc a trăi în belșug, pe nemuncite și aleargă după câștig necinstit. Acești puțini se vâra însă în toate, aleargă, stăruie, dau năvală și se impun; nu e dar cu puțință reprezentatiune națională, în care nu se adună un contingent de oameni, care nu-și dau votul decât dacă li-se dă ceva, și cu anevoie s'ar putea găsi vr'un om de stat, care n'a fost nevoit să mintă, să amăgească, să siluiască conștiințe, să facă ori să tolereze mișelii pentruca să poată face binele, pe care-l vrea.

Nu avem decât să ne dăm seamă despre cecele se petrec în Ungaria și în România, țările, pe care le cunoaștem mai deaproape, pentruca să ne încredințăm, că sistemul reprezentativ nu numai e o minciună, dar și ridică deasupra elementele stricate ale societății și încurajază și propagă demoralizarea silind pe oameni cum se cade să se însofească cu cei mișei și să facă și ei mișelii, căci altfel sunt prigonii fără de milă.

după cele ce a făcut până acum: a debutat acum 10 ani la »Fanfulla«, apoi a trecut la »Corriere della Sera« din Milano care profitând de superioritatea lui, l-a trimis rând pe rând ca corespondent în Londra, apoi în China, mai târziu în America-de-sud și în fine în Japonia pentru a urmări titanul războiului cu Rusia.

Toate aceste făcute într'un interval atât de scurt, 10 ani, — și Barzini nici nu are încă 30 de ani de etate!

Extrem de greu le-a fost până la Urali, dar odată trecuți acești munți, drumurile au început a fi mai bune. În Rusia au fost primiți peste tot cu bucurie; țărani îi întrebau: »Veniiți dela Peking? Urra!« Cluburile automobiliste le ieșeau întru întimpinare și-i conduceau în orașe în cortegiuri. În Petersburg au intrat înconjuțați de vr'o 15 automobile și lumea le-a ieșit în cale, femeile le-au aruncat flori, bărbații le strângeau mâinile și-i aclamau cu felicitări.

Și când Petersburgul a rămas mult în urmă și după ce au trecut peste un pod, la jumătatea căruia un lanț gros despărțea Rusia de Germania, »Itala« recoprinsă de beția vitezei se precipită într'o fugă desperată pe bunele drumuri germane, spre Berlin, trecând ca vântul prin sate și orașe din al căror suvenir nu le-a rămas decât

Alegerea dela Beiuș. Deoarece critica ce am adresat P. S. Sale episcopului de Oradea-Mare, a dat loc bănușelii că am fi călăuziți de sentimente confesionale, în loc de orice desmințire ori protestare, declarăm că vom suspenda orice ostilitate (dacă evenimentele nu ne vor sili să ieșim din această rezervă) până în ziua alegerii dela Beiuș. Atunci se va învedera dacă critica noastră a fost îndreptățită sau nu. Dacă ea s'ar adeveri ca nedreaptă, am fi cei dintâi cari să facem amendă onorabilă, deși toate presemnele ne inspiră temerea contrară.

Kristóffy despre reforma electorală. În vremea din urmă vice-președintele camerei, Návay, face mari eforturi spre a se impune atențiunii publice. După darea lui de seamă, pe cât de goală pe atât de sgomotos pusă în scenă, el publică un articol în »Zeit«, repetând ce-a pus în darea sa de seamă. Dar Návay a fost desmințit de Kristóffy. Fostul ministru de interne spune pe șleau că nu crede că guvernul ar voi să facă, cu toată serioșitatea, sufragiul universal. Iar cât pentru garanțiile constituției, este absolut cu neputință ca M. Sa să dea sancțiunea prealabilă proiectelor lui Andrássy.

Declarațiile acestea au pricinuit multă supărare presei ungurești. Dovadă că Kristóffy a spus adevărul.

Kossuth tinărul — candidat de deputat. Alegătorii unguri din Careii-mari doresc foarte mult să înduplece pe Kossuth Lajos Tivadar, fratele ministrului de comerț să primească în cercul lor candidatura de deputat. Kossuth a declarat însă în mai multe rânduri că nu-i dispus să părăsească Italia și nu dorește să intre în politică.

Alegătorii din Carei însă nu părăsesc nădejdea de a l îndupleca să primească deputăția. Alegerea va fi probabil în 9 Sept.

Dezbinarea partidului poporan. În sinul partidului poporan se semnalează o dezbinare. Partea covârșitoare a partidului va părăsi partidul, înființând un nou partid creștin-social. Șeful mișcării este abatele Giesswein. Ziarele un-

fațadele roșii, ferestrele ascuțite, strigăte de »hoch« grăbindu-se spre capitala Germaniei, în care erau așteptați cu nerăbdare și în care au fost primiți ca regii.

Dela Berlin spre Franța au făcut un voiaj ce pare un vis. Orașele se succed și pier ca în ceață, automobilistii le ies în cale și-i însoțesc, banchete și discursuri la fiecare haltă, urări și cunoștințe la fiecare oprire; și saluturi presărate peste tot drumul, copiii de școală cari strigă »hoch«, lucrători cari își scot șepcile, batiste ce flutură la ferestre, jobenuri ce se scot pe piețe — un voiaj, o trecere triumfală în mijlocul ovațiunilor și a veseliei ce se citește pe fețele tuturor.

Rinul, frumosul și limpedele Rin cu valea lui verde presărată de castele a rămas în urmă, Colonia își mai arată turnul catedralei ei ascuțite pe cerul albastru și prințul își conducea mașina spre fruntaria belgiană pe care o ajunge încurând.

— Cine sunteți? Stați! îi oprește un polițist. La răpunsul prințului, și văzându-i așa murdari și așa negri de praf, strigă supărat:

— D-ta principe? Nu-i adevărat! D-ta ești mașinist belgian și-ți fac proces de contravenție pentrucă mergi prea repede. Nu știi regulamentul? zece chilometri pe oră!

Principele insistă; polițistul cere hârtiile.

gurești acuză noua fracțiune că vrea să facă alianță cu panslavii, adică cu naționaliștii slovaci. În realitate, probabil, adevărul va fi că noul partid cochetează cu sentimentele naționale ale alegătorilor slovaci pentru a-i câștiga pentru noul partid. Toate eforturile lui însă vor rămânea zadarnice, căci el nu va putea cuceri nimic din domeniul natural al partidului național slovacesc.

Două scrisori.

În »Neamul românesc« cetim sub titlul: »Două scrisori asupra legăturilor firești ale românilor de dincoace și de dincolo« următoarele scrisori interesante ale celor doi frunțași ai culturii românești.

Iubite amice,

Sunt acum douăzeci și mai bine de ani de când, în toiu unei lupte culturale, pe cât de vii, pe atât de grele, am grăit întâia oară vorba, că soarele pentru toți românii la București răsare. Am fost dar și eu dureros atins când am cetit în numărul dela 15 Iulie a. c. vorbele: »s'au încredințat că nu mai au nimic de așteptat«. Durerea mi-e însă mare mai ales pentrucă sunt nevoit a i da dreptate celuice și-a făcut mărturisirea aceasta.

Sunt și eu »de dincolo«, și mi cunosc frații cum numai puțini îi vor fi cunoscând, iar aici am venit om făcut, încât nu am putut să mă asimilez, luând obiceiurile, apucăturile și felul de a vedea al oamenilor cu cari trăiesc aici, ci am rămas tot »mocan«, om mai mult ori mai puțin nesuferit pentru cei supțiați prin »civilizație«. Sunt dar cuprins și eu de simțământul că nu mai au frații mei rămași acasă ce să aștepte dela România, pe care atât de mult o iubesc. Ceeace au fost nevoiți să vadă cu ocazia expoziției i-a întristat, iar faptele petrecute astă-primăvară i-a înstrăinat de România.

D-ta și eu suntem oameni, cari pot să se înțeleagă între dânșii, și nu avem decât să judecăm în toată liniștea pentruca să ne dăm seamă că au românii cuvinte de-a se întrista când vad cecele se petrec în România și că îndeosebi în cecece privește viața culturală, românii din împărăția habsburgică sunt mai presus de frații lor din România.

Dacă e vorba de cultura fizică, în România marile masse ale poporului degenerază în urma miseriei în care se zbat, iar pătura suprapusă, cum îi zicea Eminescu, e istovită de desfrâu. D-ta știi că nu-i așa nici în Ardeal, nici în Țara

— Nu sunt ale d-tale. D-ta ești mașinist, pentruce vrei să te faci principe îmbrăcat așa cum ești. De unde veniți?

— Dela Peking.

Fața polițistului se luminează, se uită acum cu admirație și dându-se în lauri zice cu mult respect:

— Treceți, domnilor și bun voiaj.

Când vor apărea aceste rânduri, »Itala« va fi în drum spre Milano, purtând pe principele Don Scipione Borgheze, pe Luigi Barzini și pe modestul chofeur spre frumoasa lor Italia.

Primirea dela Paris va fi mult timp neștersă în mintea tuturor și la sărbătoarea celor doi temerari învingători ai raidului Peking Paris, ia parte și industria italiană care a construit automobilul.

Câte învățături o fi făcut mașina? Câte lovituri o fi suferit mecanismul? Câte ploi o fi bătut pe impermeabilele călătorilor? Câte vânturi le-o fi tăiat fețele ca lovituri de bice? Câte climate au schimbat dela Peking până la Paris în aceste 15 mii de kilometri? Mașina trebuie să fie mai tare ca oțelul, iar organizmele învingătorilor trebuie să aibă vechea rezistență a nobilului popor roman, al cărui bravi descendenți sunt.

Roma, 10 August 1907. Pompiliu Robescu

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,**
se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidarul de biserică **Budapesta**
IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

ungurească, nici în Bănat, nici în Bucovina, decât în unele ținuturi copleșite de evrei.

Dacă e vorba de cultura economică, în România săteanul muncește în sec, iar boierii fac ceea ce nemții numesc »Raubwirtschaft«, storc și pământul și pe muncitorii lui și țara întreagă e părăginită. Hainele croite după cele mai nouă jurnale, trăsurile cu cauciuc, automobilele, palatele zidite fără gust, mobila îngrămădită în ele și desfrăul sec nu sunt cultură economică. N'au românii de dincolo ce să învețe dela frații lor de aici și să-i și ferească Dumnezeu să ajungă în starea în care se află azi aceștia.

Dacă e vorba de cultura morală, să ne închidem ochii, ca să nu mai vedem ceea ce se petrece și se tolerează în România, unde nu mai e nimic sfânt și omul cum se cade e, fie nesuferit, fie desprețuit. Ai dorii d-ta ca frații d-tale din Ardeal, cei din Bănat, cei din Țara ungu-rească ori cei din Bucovina să ajungă și ei în starea în care se află cei din România? — Eu sunt sigur că nu ai vrea, și trec înainte.

Dacă e vorba de cultura religioasă, la care eu atât de mult țin, mă mărginesc a-ți face mărturisirea, că mă tem să mă duc și să-mi duc copiii la biserică aici, unde toate cele sfinte sunt luate în bătaie de joc, preoții sunt niște slugi nemernice, iar arhierii au ajuns unelte ale unor oameni înstrăinați de legea părinților noștri.

Numai în aceea ce privește cultura intelectuală România e, par'că, mai presus de celelalte părți ale poporului român. Aici se învață mai mult, se scrie mai mult, se fac multe lecțiuni, se țin multe conferințe, se rostesc multe discursuri, e o viață intelectuală mereu agitată. Noi însă nu avem să fim amăgiți de aparențe. Măsura cea dreaptă a culturii intelectuale e importanța ce i-se dă valorii adevărate, considerația, stima și iubirea de care se bucură omul superior, fie ca inteligență, fie ca știință, fie ca destoinicie în materie de artă, iar în România superioritatea nu prețuiește nimic, dacă nu e pusă în serviciul cuiva. Slugă trebuie să fii, dacă vrei să ție lumea samă de tine. E indiferent, dacă ridici ori nu nivelul moral și intelectual al societății prin lucrarea ta: lucrul de căpetenie e să servești pe un om ori pe o tovarășie de oameni; fiecare e prețuit după folosul practic al lucrării ce săvârșește. Tocmai oameni ca d-ta trebuie s'o simță aceasta în fiecare clipă a vieții lor.

E cu toate acestea adevărat și azi, că soarele pentru toți românii la București răsare. Dacă lumină e aici, se luminează pretutindeni, unde trăiesc români, iar, dacă e întunec, se 'ntunecă pretutindeni. Toți de pretutindeni avem dar să dăm ceea ce e mai bun în sufletele noastre, nu ca să propagăm cultura din România, ci ca să combatem duhul cel rău, de care e stăpânită azi România. Oameni cu judecată dreaptă au fost aceia dintre frații noștri de dincolo, cari s'au încredințat că dela România »nu mai au nimic de așteptat«. Ei trebuiau însă să mai înțeleagă și că au datorii față cu România, că România așteaptă dela dânsii să-i spună în fiecare zi, de ce anume nu mai au nimic de așteptat dela dânsa, că trebuie să aibă inima deschisă și să spună în fiecare zi, fără de încunjur și cu toată hotărârea, care sunt relele, pe care le văd la frații lor de aici.

Eu li-am spus-o aceasta; mai spune-li-o și d-ta, ca să se îmbărbăteze.

Salutări frățești.

Măgurele, 20 Iulie v. 1907.

Ioan Slavici.

Dragă, dle Slavici,

Îți mulțumesc pentru frumoasa scrisoare. Nu e nimic din ce se cuprinde în ea pe care, cu aceeași durere ca și d-ta, nu l-aș iscăli și eu. Zilnic îmi dau mai mult seama în ce spurcat noroiu și spre strașnica prăpastie se duce zbătându-se, această țară. Doar dela tinerii ce se ridică într'un anume mediu școlar, cultural și mai ales literar dacă aștept ceva. Dar și așa nu știu ce viață vor avea copiii mei.

Iată însă de ce mi-e năcaz pe cei de dincolo, adecă pe câți din ei vorbesc, scriu și conduc. Ei nu vor să înțeleagă — și unii nu pot — un lucru, că viața românilor de pretutindeni, oricât de deosebită ar fi ea, e menită să aibă același viitor, răzimat pe dezvoltarea și îmbrățișarea unei anumite culturi și pe crearea unei solidarități naționale, că soarta acestei culturi și putința acestei solidarități militante sunt a se hotărî aici, fiindcă

aici, în orice mâni ar fi, e steagul și, oricât de slab ar fi, e grosul amatei.

Peirea României înseamnă, evident, sfârșitul românismului, fiindcă de soarta noastră nu se interesează frați apropiați și puternici, cum e cazul pentru semințiile slave. Inșă, ori România va fi cum o dorești d-ta și cum o doresc eu, ori va peri în felul cel mai rușinos, sistem leșesc, prin dezbinarea socială, prin luxul de sus, — evaporare superficială — și prin erosiunea temelilor, lăsarea în sărăcie, întunec și desperare a claselor de jos, cum zici și d-ta, când se dă o astfel de luptă, cei de dincolo nu ne pot lăsa fără sprijinul lor moral care înseamnă mare, foarte mare lucru, căci vorba lor vine ca o judecată nepărtinitoare, dar mișcată, a posterității. Acest sprijin să ni-l dea nouă, cari, în alte împrejurări, în ale noastre, li-am putea da atâta. Lese păcatele noastre aici, dar să ne și ajute a le distruge, pentru noi și pentru ei.

De ce nu vor? E așa de dulce cutare mic ajutor primit dela unul și altul, așa, de plăcut cutare compliment al lui Tache Ionescu, așa de temut cutare gest al d-lui Sturdza, încât, prin tăcerea și indiferența lor, ei să fie, de fapt, de partea politicianilor, a lui Goliat grozavul, față de care nu știu dacă vom avea soarta lui David. Așa a făcut Bariș și toți cei mari ai lor, față de stările de lucruri din principate?

Te salută al d-tale mai tinăr tovarăș de idei și mai mic coleg în literatură.

N. Iorga.

Alegerea dela Beiuș.

O scrisoare din Bihor.

Primim dela dl dr. D. Lascu o scrisoare în care ne expune situația dela Beiuș. D-sa o vede, credem, prea neagră. De-asemena socotim că nu este oportun de-a ne rosti asupra candidaturii, cu atât mai mult, că ea se va stabili probabil deja mâine. Ori-cum însă, rugăm pe toți frunțașii dela Beiuș să binevoiască a pune umerii pentru a începe cât mai de grabă campania electorală.

Apreciam pe deplin intențiile dlui Lascu ale cărui stăruințe pentru trezirea Bihorului sunt cunoscute de toată lumea românească, dar credem că dânsul înțelege pe deplin motivele procedurii noastre.

Kardos Arpád

candidatul kossuthist în cercul Beiușului, este directorul unei bănci din cercul Józsefváros al Budapestei. Fostul deputat al Beiușului, Bartha Ferencz, a fost până acuma procuristul, acestei bănci. Vreau așadar dumnealor să rămână mandatul în familie.

Cum a pierdut Saluzsinsky candidatura?

Șefii partidului kossuthist din Beiuș au ținut Dumineca trecută o consfătuire în chestia candidaturii în Budapesta. Prezenți au fost între alții și Hentaller, Farkasházy, Bartha fostul deputat al Beiușului și Glatz fișpanul Bihorului. Mai mulți membri ai partidului au susținut candidatura lui Saluzsinsky ca fiind omul lui Kossuth și redactorul »Luminei«. Atunci Bartha și mai ales Glatz și-au ridicat cu toată vigoarea glasul pentru Kardos Arpád. Glatz a spus, că dânsul a conferit cu P. S. Sa episcopul Radu în chestia mandatului dela Beiuș. Fiind P. S. Sa un factor hotărîtor în acel cerc, glasul lui trebuie luat în seamă mai înainte de toate. P. S. Sa însă este în ori ce caz împotriva lui Saluzsinsky, fiul pantofarului jidan din Blaj.

Sub impresia acestor cuvinte conferința a hotărît să renunțe la candidatura lui Saluzsinsky și a primit-o pe a unui direc-

tor de bancă jidan din Budapesta, Kardos Arpád.

Conform făgăduielii noastre ne abținem dela orice comentariu.

Cine face confesionalism?

Celebrul român kossuthist Radu Gedeon, fost Cupariu, publică în »Tiszántul« un articol sub titlul »Goană împotriva episcopului Radu«. Într'un mod nu se poate mai perfid el caută să prezinte toată critica ce am adresat-o P. S. Sale ca pornită din motive confesionale. Nu mai este nevoie de a spune că acuza asta nu este numai nefondată, ci că Gedeon-Cupariu face o apărare cât se poate de slabă P. S. Sale. Cel ce face adevăratul confesionalism este însuși dl Gedeon. Iată ce scrie textual: »Românii gr. catolici vor trebui să înțeleagă înșfârșit că a sosit timpul de a organiza o literatură gr.-catolică românească (Ce bazaconie să fie asta: o literatură românească greco-catolică?) Nu merităm să fim conduși tot de absolvenții de teologie și studenții în drept ortodoksi și a sosit timpul ca să scuturăm stăpânirea lor.«

Cine face deci confesionalism, noi ori Gedeon? Noi nu cunoaștem la noi decât o singură literatură, literatura românească, după cum nu cunoaștem decât o singură și unitară cultură românească. Cine caută să producă în mod meșteșugit o literatură confesională, dovedește că nu este numai un om îngust dar chiar și un dușman al neamului său.

Cine umblă să stârneasce o nouă mișcare literară gr. catolică (de altcum un non-sens, după cum ar fi un non-sens o literatură ortodoxă) nu poate fi decât un om care să afle în slujba dușmanilor noștri căutând să ne slăbească prin desbinare. Nimic nu dovedește aceasta mai bine, decât faptul că propunerea lui Gedeon a văzut lumina zilei într'un ziar unguresc, probabil fiindcă el se va fi convins că nici cel mai unit ziar românesc nu ar publica aceste bazaconii.

De-altcum pentru deplina lămurire a publicului nostru cităm următorul pasaj din articolul dlui Gedeon despre presa românească:

Nu există în privința presei un popor mai nefericit decât poporul românesc din Ungaria. Presa aceasta este scrisă românește dar împotriva intereselor poporului românesc. Ea aruncă asupra oricui cu tină, învinuiește pe toți, calomniază și merge până acolo încât dă semnalul de prigoană în mod balcanic împotriva oricărui român care nu-i de partidul lor, etc.

De când atâta ură pe dl Gedeon împotriva presei noastre, vă veți întreba. Să vă dăm explicația. Dânsul ne-a trimis mai deunăzi un fel de apărare-răspuns la un articol apărut în ziarul nostru. Am socotit însă, că suntem scutiți de datoria de-a da loc scriselor unui om care colaborează și la ziarele ungurești (și că în ce sens — vedeți cu toții). Nu putem admite astfel de ființe amfibiare cari să trăiască în două medii, și să figureze în viața publică a duror popoare. Prin refuzul nostru vedem că l-am silit pe Gedeon să treacă cu totul și pe față pe partea ungurească. Și credem că acesta încă este un merit, de-a curăți viața noastră de astfel de bătălii.

Situația politică.

Situația croată.

Ziarele coaliției croate scriu despre posibilitatea alegerilor apropiate pentru cameră. Se presupune, că banul Rakodczay va disolva fără de veste dieta croată. Funcționarii, conform acestor ziare, lucrează cu sârguință pentru pregătirea alegerilor. Ziarul »Obzor« scrie, că până nu se va sancționa legea despre pragmatica de serviciu dela C. F. nu va urma nici o schimbare în Croația. E interesant, că această sancționare întârzie atât de mult.

Adunare oprită.

Intre slovaci s'a pornit o puternică mișcare culturală-economică, cu deosebire în comitatele Turoș, Arva și Lipto. Au înființat o societate pe acții cu un capital de 300 mii cor. pentru înființarea unei case naționale la baia *Luhaciovit*, cu teatru slovacesc, cu bibliotecă populară și cu hotel, pentru a petrece în el gratuit învățători și studenți în cursul sezonului.

Iubiții noștri stăpâni, bine înțeles, au văzut agitație în mișcarea culturală a slovacilor dornici propășire și au și găsit urmele (!?) legăturilor cu bărbați politici moravi și boemi.

Slovacii au început acțiune și pe terenul financiar, înființând bănci. Deputatul Szkiaciak a convocat la adunare pe acționarii unei bănci nouă, care are să se înființeze la Iablanca. Solgăbirăul din Turoș-Szt. Martin a dizolvat însă adunarea, sub cuvânt, că au luat parte la ea și cetățeni străini.

Serbările dela Oravița.

— Raport special al «Tribunei». —

13 August 1907.

Serbările festive, ale sfințirii steagului »Reuniunii de cetire și cântare din Oravița-română« au reușit în mod strălucit.

Intreg Bănatul a fost de față, la această grandioasă și înălțătoare de inimi sărbare românească.

Dela vlădică până la opincă, și dela cel mai mare cârturar până la cel din urmă gregar, toți s'au prezentat la aceasta sărbătoare, — fiecare după putințele sale: Unii prin reprezentanți speciali, iar alții în persoană.

I. P. S. Sa mitropolitul I. Meșianu a fost reprezentat prin protopopul dl Alexandru Popovici (Oravița) și P. S. Sa Nicolae Popea prin dl Andrei Ghidiu protopopul Caransebeșului. Clubul deputaților naționali a fost reprezentat prin d-nii deputați Coriolan Brediceanu și dr. A. Novac. Mulțimea celor prezenți se poate evalua la 6000 de persoane.

Încă Sâmbătă seara, începuseră românii mai îndepărtați, — a roii, din toate direcțiunile, la festivitățile cele mărețe ce se aranjau în frumosul și pitorescul cuib al românilor bănățeni — Oravița!

Corurile din Deliblata și Petrovaselo — au sosit și-au fost așteptate cu multă dragoste din partea orăvițenilor; primul venise cu trăsurile din o depărtare de aproape 100 kilm., iar al doilea cu trenul, ambele au fost salutate de către corul Oraviței-rom.; și încuartați la locurile pregătite, încă cu săptămâni de zile înainte.

Durere că sărbătoarea aceasta, atât de măreață, — prin toate bucuriile și măreția celor de față — nu a putut fi scutită de neajunsurile timpurilor grele prin cari trecem. Durerea cea mai mare de astădată nu ne-a venit din partea strănilor, ci chiar din partea alor noștri — dela Lugoș.

Corul lugoșenilor — era așteptat de toți; și a absentat!

Păreră de rău, e cu atât mai mare cu cât, lugoșenii nu și-au motivat absența.

Dorim să aflăm motivul adevărat acestei absențări care a stârnit mirarea multora.

Raport amănunțit vom da într'un număr viitor.

Din România.

Misiunea română la Sultanul. Cu privire la impresia ce a făcut dl general Averescu asupra sultanului, se scrie din Constantinopol:

Unui înalt personaj care a fost primit în audiență de sultan, acesta i-a declarat:

— Dacă regele Carol mi-a făcut o onoare prin distincțiunea ce mi-a acordat, cea mai mare bucurie mi-a făcut-o însă trimițându-mi pe generalul Averescu, care mi-a făcut o excelentă impresie. Aș dori ca oricine se duce la București să nu neglijeze al vedea pe generalul Averescu și a-i exprima bucuria ce simt că l-am cunoscut.

Mișcarea culturală.

Bârsanu în Arad.

Anunțăm cu deosebită plăcere publicul nostru din Arad și provincă, că reprezentațiile dlui Bârsan, anunțate pe 24 și 25 se vor ținea Sâmbătă și Duminică în 17 și 18 August l. c. Facem deci apel către toți cârturarii, cari știu să aprecieze arta și însemnătatea teatrului național să grăbească la aceste două seri. Întâiele reprezentații teatrele românești, care vin după câteva decenii, de când a umblat la noi Milo — trebuie să fie o adevărată sărbătoare, o înaltă sărbătoare a artei naționale.

Protopopi, advocați, medici, preoți, învățători, cârturari și țărani, să nu lipsească nici unul Sâmbătă și Duminică seara.

Bilete se vor putea cumpăra înainte la redacția ziarului nostru. Vom comunica încurînd locurile și prețul lor.

Revista ziarelor.

Halul »Luptei«.

În »Magyar Nemzet« Ugron Gábor scrie într'un articol de fond sub titlul »A Lupta baja« (românește cam: »Halul Luptei«) următoarele:

Publicul din țara asta nu susține »Lupta«. Ea are nevoie de sprijin străin. Mai mult chiar: ea cerșește acest sprijin. Aceasta spune multe, explică toate. Românii din țara asta ar fi în stare să susție nu una, ci mai multe ziare cotidiene, dacă ele răspund gustului lor și dacă îi satisfac... Nu citesc »Lupta« și nu pot să-i critic cuprinsul. Nici nu-i nevoie să o citesc. După rugăciunile ei, îi înțeleg soarta. Stilul ei nu este acel care să placă românilor, sau poate este pe un nivel prea coborît și românii culți citesc alte ziare ori în alte limbi. Ori ea (»Lupta«) le cântă pe isonul amestecăturii de limbă latino-italiană pe care poporul cu limba sa curată nu o înțelege.

Aceasta nu-i numai neajunsul »Luptei«, ci este miseria întregii literaturi românești, căci ea nu-i scrisă pe limba adevărată a poporului, ci cu cuvinte ticluite în mod meșteșugit...

Cauza mizeriei în care se află »Lupta« poate să fie și faptul că nu-i scrisă bine, și nu se poate citi. Dar cauza cea mai naturală trebuie să fie faptul că politica ei este nepotrivită, ci pătimașă, agresivă ea, nu concordă cu mentalitatea

și cu scopurile poporului românesc. Poporul românesc nu și găsește sufletul oglindit într'ansa și ea o lasă rece. Poporul românesc este domol, bun, chibzuit și supus. »Lupta« însă-i sgomotoasă, năbădăioasă, turburătoare. Ea provoacă poporul la împotrivire, ea îl instigă și ațăță ura de rassă.

Cităm aceste cuvinte pentru a arată concluziile la cari a ajuns presa ungurească, pe cari firește nu le iscălim.

Din străinătate.

Franța.

Ministru insultat. Ministrul de război Picquart a fost ieri de față la inaugurarea statuei lui Grimaux, care și-a câștigat merite mari când cu procesul Dreyfuss. Când ministrul voi, la reîntoarcere, să se urce în tren, ca să se întoarcă la Paris, un individ păși spre el și zicându-i: »Au Picquart! Trăiască generalul!« îl prinse de braț și îl scuipă de-odată în față. Ministrul îl împinse dela sine. Publicul voi să bată pe atentator, dar poliția îl luă în apărare. Numele insultatorului e Eduard Lecocque. S'a găsit la el un bilet de înscriere la societatea »Junimea franceză«. Se crede că-i nebun.

Rusia.

Colera. Ziarului german »Berliner Tagblatt« i-se telegrafează despre starea coierei în Rusia: Colera se întinde în mai multe ținuturi ale Rusiei încet, dar într'una. Aproape întreg ținutul Volgei e amenințat de epidemie. S'au semnalat multe cazuri în Samara, Saratow și Astrahan. Dintre acestea mai multe au avut sfârșit mortal.

Franța în Maroc.

Situație critică. Știrile sosite din Maroc continuă a fi neliniștitoare. În Casablanca, unde acum sunt trupe franceze în număr de mai multe mii, a fost numai o singură zi liniște: ziua după bombardare, când indigenii s'au adunat ca să răzbune moartea celor 700 de frați ai lor. Sâmbătă o armată cabilă destul de însemnată a atacat orașul, dar a fost respinsă. Dar de atunci situația e mereu critică și trupele franceze primesc încontinuu nouă ajutoare, ca să fie în stare a respinge un eventual, nou atac contra orașului.

În Mazagan și Rabat europenii sunt încă tot amenințați. Se crede, că indigenii vor ataca încurând orașele acestea. Ieri au debarcat în Mazagan 500 de soldați francezi; comandantul vapoarelor de război franceze a trimis indigenilor vorbă, că îndată ce ei vor ataca europenii sau trupele franceze, va bombardă orașul.

Luptele și bombardarea la Casablanca continuă. Marele ziar englezesc »Daily Telegraph« aduce știrea, că în Casablanca au loc zilnic lupte între trupele franceze și indigene. Ieri și alaltăieri au căzut, din partea francezilor, mai mulți morți și răniți.

Totodată s'a început o a două, mai strașnică bombardare a Casablancei. Cuirasatele »Vorbin« și »Galilée« nu mai încețază a bombardă toate punctele din oraș și împrejurime. De ieri după-ameazi și escadra amiralului Filipert ia parte la bombardare. Șase vapoare mari de război bombardază neîncetat, deodată orașul.

Dela Beiuș.

— Corespondență particulară a «Tribunei». —

Diletanți pedepsiți. — Barta la Beiuș. Electorale.

Românii din Beiuș au voit să-și înființeze o reuniune de cant și muzică, statutele au fost înaintate spre aprobare guvernului, însă fără de rezultat, așa reuniunea, care a funcționat numai intermal într-o adunare ordinară s'a disolvat și a-verea reuniunii a fost donată despărțământului Beiuș al »Astrei«.

Statutele nu s'au vidimat din partea guvernului parte pentru invidia patrioților față de înaintarea noastră, dar mai ales le-a fost ghimpe în ochi debutul frumos al beiușenilor la expoziția română și în arenele romane, s'au făcut însinuări fără de sfârșit, mai ales în contra a lor doi profesori și-au descărcat săgețile lor veninoase.

Dracul însă nu doarme, cu nimicirea reuniunii nu s'au îndestulit, ci strigă moarte contra doinelor românești.

Prim pretorele a pornit cercetare, pentru că mai mulți au cântat în cor la biserică și la serbările desp. Beiuș al Astrei. Grozav păcat au comis; au cântat românește și toți diletanții, la număr 24, au fost pedepsiți pentru transgresiune cu câte 20 coroane, pentru că ar fi participat la formarea unei reuniuni fără de statute aprobate.

Câtă perfidie, câtă răutate! Să-l lauzi pe D-zeu în biserică, să rolez la serbări culturale cu doinele noastre, comiți transgresiune.

Contra judecării gravaminoase a pretorelui dl dr. I. Ciordaș a înaintat o apelată bine motivată la vice-comitele pentru achitarea diletanților.

E ciudat când e vorbă de o acțiune în contra noastră aceea se efectuește în grabă, abia peste trei săptămâni ni-a sosit judecata vice-comitelui, dar nu spre lămurirea noastră.

Pedeapsa dlor dr. Ioan Ciordaș, Mihai Cosma și Georgiu Meze s'a mărit cu 20 coroane, iar s'a scăritat cu 12 coroane la Ioan Matica, Georgiu Coevari, Todor Hoza, Elvira Sferle, Ana Kilner, Ana Chidioșan, Florica Coevari, Ecaterina Păpuș, Rozalia Mitras, Tecla Lazar, Marioara Tiș și Lucreția Crișan.

Contra sentinței forului al II-lea asemenea am înaintat recurs la ministrul afacerilor interne pentru achitare și anularea sentințelor; mai mult din principiu am înaintat recurs, ca să nu recunoaștem că prin cântarea doinelor noastre am comite transgresiune.

Bartha în zilele aceste a umblat, credem ultima oară în cercul nostru electoral, a fost la Beiuș și la Vașcău ca să facă propagandă în favorul candidării unui jurnalist jidănaș, dela »Lumina« lui Coș, el a fost primit foarte rece, a sosit la 11 și jum. din zi și la jumătate la 3 d. a. s'a simțit îndemnat să plece, pentru că foștii lui partizani nici nu s'au dimis cu el în vorbă și chiar câțiva cărauși din Târcaia i-au strigat abzug la gară.

Venirea lui Bartha, dar mai ales că a voit să facă reclamă unui jidan a făcut mare gălăgie între patrioți, în alta zi de mândros s'au pus pe tren să nu se oprească până la Herculabad înaintea lui Kossuth, trei politicieni mari, doi comercianți: Bátori șeful 48-iștilor și Szigetközi și croitorul Ausländer în compania cu un târcăian — cu toții analfabeți.

Dorința lor e ca candidatul dela Beiuș să nu fie jidan (asta am dori și noi) și dacă e posibil acela să fie Benedek jude în pensiune, altcum un om bătrân și neputincios.

Patrioții lucră și corteșesc pe față, lor ori și ce le este iertat, mai le ajută și câțiva coadă de topor în frunte cu Gedeon Kupár Rezső, el moare de dragostea coaliției, îl întreb nu i-a fost rușine corteșirea greșoasă mai deunăzi la frizer; la apelul românilor adresat către alegătorii români au dat răspuns prin o »Prochiământ« afișată prin toate străzile și redactat într'un limbaj nu se poate mai pocit, de Gedeon Kupár Rezső, prof. de limba și lit. română (culmea ironiei!), apelul conține fel și fel de promisiuni obicinuite la ei, mai ales voiește să tăgăduiască cele întâmplate la adunarea de protestare din 14 Aprilie, volnicia și brutalitățile administrației și ticăloșia târcăienilor.

Multă supărare a cauzat și purtarea neromânească a episcopului Radu, el primește și îl des-

meardă batjocoritorii neamului, n'ar trebui să uite că el e pentru popor și nu întors, dar nici pilda croaților cu Drohobeczki.

Intre alegătorii români domnește o liniște impunătoare, se arată semne bune; în 11 l. c. s'a ținut o consfătuire intimă s'a ales un comitet pentru pregătirea adunării de candidare, ce se așteaptă cu nerăbdare. *Eugeniu Nyéki.*

Chestiunea ritului răsăritean pe teritoriul ungar, în desvoltarea sa până azi.

Revista bisericească »Candela« dela Cernăuți, din prilejul împlinirii alor 25 ani dela existența sa, are un bogat număr jubilar. Remarcăm trei articole: *Lege*, al dlui dr. Sextil Pușcariu, profesor universitar în Cernăuți: »Cari sunt cauzele, pentru cari catechizarea nu-și ajunge la noi scopul?« al dlui profesor de teol. din Caransebeș, dr. Petru Barbu și articolul dlui referent școlar din Arad, dr. George Ciuhandu cu titlul pus în fruntea acestor șire.

Iată introducerea acestui interesant studiu:

»Chestiunea ritului oriental pe teritoriul ungar de azi a fost la început chestiune pur religioasă-bisericească. Mai apoi însă ea își primi și o importanță politică, ce se reoglinde în trecutul mașter de lungi și grele veacuri în istoria poporului românesc. Iar în zilele noastre chestiunea aceasta e pusă deadreptul cu acutiș *excluziv politic*, contra existenței noastre etnice și bisericești deodată. Chestiunea aceasta deci are pentru noi, deosebit pentru noi românii din regatul ungar de azi, un interes deosebit«.

Di dr. Ciuhandu desvoaltă apoi teza cu multă conștiințiozitate pe 38 pagini în patru capitole. Reproducem capitolul din urmă.

Cu marile idei ale veacului XVIII deodată, veacul XIX a moștenit și a transmis și celui de acum, atât în politică cât și în cultură, o aver-siune oarecare către chestiunile religioase-bisericești și totodată și către ideea de stat clădit pe — și călăuzit pe principii religioase-bisericești. Cu aceasta se restoarnă temelia veche a statelor de mai înainte, fundamentate pe politica religioasă.

De altă parte, săturându-se omenimea de persecuțiunile religioase, medievale — din acest sbucium fără rost altminterlea răsări ideea toleranței religioase, întocmai așa, dupăcum din tragerea unei demarcativă între vieța de stat politică și cea bisericească se ivi — și numai în statele cu su-diți »acatolici« — și numai pentru aceștia — și ideea autonomiilor bisericești.

În măsura în care erau aceste prefaceri ale vremii, vieții de stat cetățenesc i s'a cercat — în locul ideii religioase — o altă temelie, ideea națională.

Până înainte de veacul XVIII și în acesta, statele politice tindeau să omogenizeze conștiințele religioase ale cetățenilor, fiindcă în aceasta vedeau întărirea statului.

Astăzi însă, sub presiunea covârșitoare a ideii naționale, statele poliglote tind a se întări prin omogenizarea cetățenilor lor în limbă și în cultură.

Apusul, care a închiegat deja din vreme unitatea conștiinței religioase pe teritoriul singurati-celor state politice, ceace în răsărit însă nu a succes — dovadă clasică regatul ungar, — ni-se prezintă azi cu state politice, omogenizate deja din punct de vedere etnic și consolidate ca atari, dacă și s'au diferențiat cetățenii lor în conștiința religioasă-bisericească prin reformăriune și prin influința culturale timpului emancipat de sub ideile religioase. — În aceeaș vreme însă răsăritului pestrițat cu multe neamuri — unde în trecut nu se putură pe deplin închiega în unitatea conștiinței religioase și deci nu se putu ajunge nici prefacerea într'un neam a elementelor etnice deosebitoare — îi rămase ca, pentru realizarea acestui ideal politic, nerealizat în trecut prin biserică, să

lupte acum sub flamura ideii naționale prin mijloace silnice în numele culturii.

În acest proces de învălmășală a nizuinelor spre închiegarea de state naționale, etnice unitare, își are în zilele noastre locul său de frunte tocmai statul ungar¹⁾ care a fost în răsărit pionerul, însuflețit dar ajuns la imposibilitate, al apusului bisericesc de a promova în sens apusean unitatea conștiinței religioase-bisericești în regatul ungar, care apoi ar fi fost remunerat, al apusului bisericesc de a promova în sens apusean conștiinței religioase-bisericești în regatul ungar, care apoi ar fi fost remunerat, în schimbul serviciilor bisericești, cu rezultatul politic al acestora, cu maghiarizarea popoarelor de rit oriental.

O atare desvoltare a lucrurilor însă astăzi, e zădărnicită, e eschisă chiar pe câtă vreme e descătușată libertatea conștiinței religioase în general, iar a cetățenilor de rit oriental²⁾ li-s'a garantat prin legile fundamentale ale patriei dreptul de a-și avea biserici autonome³⁾.

Antipozii bisericești ai noștri din trecut, par'că înțeleg aceasta. De aici numai s'ar putea explica că astăzi, când vechile tendințe ale politicii religioase de stat politic au reînviat în forma problemelor naționale de stat politic, suntem supuși unui martiraj național, dar așa fel, că de câteori numai e posibil, se izbește și în bisericile de rit național, și îndeosebi în bisericile române ortodoxă, care are norocul — istoricul »noroc« al neamului românesc rățăitor prin veacuri! — de a fi luată cea mai deaproape la fântă.

Asaltul nu s'a dat dintr'odată. În serviciul omogenizării etnice s'a pus mai întâiu publicistica, apoi administrația și politica — la început mai în ascuns și pe nemărturisite până la deceniile din urmă, când legislația țării încă s'a pus de tot deschis, siluind legile fundamentale și chiar și dreptul natural în favorul acestor prefaceri etnice și politice, încât vrând-nevrând trebuie să-ți alunece gândul la »Aprobatae et Compilatae constitutiones«.

Iar îndrumarea acestor prefaceri e plănuită prin mijloace culturale în numele culturii unei singure națiuni cu desconsiderarea culturii tuturor celorlalte, în folosul întăririi unei singure națiuni în perderea tuturor celorlalte.

Tendențele de contopire culturală și apoi și etnică în cultura și națiunea maghiară se urmăresc deja de șir de ani, cu o stăruință și consecvență de fier, deamă de o cauză mai dreaptă. Mai întâiu s'a dat asaltul tocmai asupra elementelor din țară, înfrățite dogmaticeste cu elementul heghemon — asupra rutenilor uniți și împinși deja prin unire la totală derută națională, — apoi asupra fraților noștri, a românilor uniți, prin plănuita contopire a lor, dimpreună cu rutenii, în biserică quasi particulară a ungușilor, sub firma autonomiei⁴⁾ catolice ungare. Va să zică statul politic, stimulat de ideea națională și

1) E caracteristica situației de acum la noi în țară și aceea, că ungușilor nu le mai trebui patronajul Maicei Domnului, în scutul căreia își recomandase Stefan I cel sfânt națiunea. Lor le trebuia un sfânt național și și-l aflară în persoana sfântului Stefan, primul rege ungar. Astfel încetă regatul ungar de a mai fi »Regnum Marianum«. Și tocmai de atunci, de când țara stă sub patronajul sfântului național unguresc, vin potop calamitățile în capul țării și a dat vrajba între neamurile din țară. O fi de vină sfântul ori cămuitorii. Precurată Maică a Domnului! ajută-ne nouă dacă lor nu le trebuie ajutorul Tău!

2) Înțeleg aici pe românii ortodocși și pe sârbii ortodocși.

3) Pe românii uniți și pe ruteni, vor să i bage în »autonomia bisericeii catolice maghiare«. Ce-o mai fi și asta?

4) Biserica apuseană exchide ideea a orice fel de autonomie bisericească. Ideea autonomiei bisericești — citez după un publicist român unit, spre a arată că și laicii înțeleg aceasta — e o negațiune a »spiritului absolutistic derivat din principiul obedienței, deci bazelor întregii clădiri de nouăsprezece veacuri a constituției bisericeii latine«. Vezi Lucian Bolcas: Chestia autonomiei bisericeii române unite, în șirul luptelor noastre pentru existența națională« (București, 1900) pag. 25.

secondat de însuflețirea națională a ierarhilor latini și peste tot a bisericii ungurești latine, tînde a strînge și mai mult și a exploata, în favorul politicii militante de zi, legăturile religioase**) ale uniților din țară, cărora le-a mai rămas comun cu biserica orientală numai ritul. Exploatarea aceasta în favorul ideii de stat național maghiar și în favorul cultului maghiar se încearcă însă pe lângă ideea autonomiei catolice ungare, încă și în felul acela, ca cetățenilor de rit oriental uniți cari și-au uitat limba părinților și au scîmbat-o în limba maghiară să li-se dea slujba dumnezeiască, ritul oriental, în limba maghiară. Sunt adevărați în partea nordică mai ales a teritoriului locuit de români, multe comunități bisericesti române unite, vecine cu rutenii de asemenea uniți, cari comune au deja ca limbă de predică limba maghiară, după cum și în serviciul dzeiesc. Cangrena maghiarizării a prins rădăcini între acești nenorociți frați ai noștri, tocmai în urma contactului apropiat cu rutenii, uniți și ei au și ajuns la totală derută națională dela încheierea unirei încoace.

Atari rezultate au fost atât de binevenite bărbatilor politici, dar mai ales mărunțelilor maniaci ai maghiarizării și li-au inspirat atâtea nădejdi, încât s'au gândit în anii din urmă să făurească o armă specifică de maghiarizare tocmai din ritul bisericii orientale, pentru a suprima naționalitatea nenorociților ruteni și a fraților noștri uniți dela periferia nordică a românismului în Ungaria.

Luat-au decă demersuri pentru recunoașterea limbii maghiare ca limbă liturgică pentru rutenii uniți, după cari ar fi venit rîndul fraților noștri, dar nu le-a succes; scaunul Roman nu s'a învoit odată cu capul*). Invoirea aceasta, dacă ar fi obținut-o matadorii maghiarizării, ar fi fost calul troian dus în sanctuarul bisericii românești, și ar fi fost numai chestie de timp pînă ce ritul oriental să se treacă dela ruteni și la românii uniți mai întâi în părțile înfițate de aceasta cangrenă a lăpădării de neam. Iar de aici pînă la biserica română ortodoxă, era numai un pas, un pas mic în timp și în spațiu dat, fiindcă și aceasta biserica și adevărața diecesă română ortodoxă a Aradului încă are în părțile vestice și nord-vestice câteva — dar foarte puține — parohii, ai cărora credincioși nu mai vorbesc românește, fiindcă și-au uitat limba, țin însă cu îndărătnicie la credință și la ritul oriental, zicînd despre sine cu mîndrie și emfasă: O hitű oláh vagyok**).

*) Frații uniți înțeleg primejdia, cum își zic ei, că „...sub firma autonomiei, nouă românilor uniți nu ni-se dă autonomia în biserică și în treburile noastre, ci ni-se răpește și ce am avut, ni-se strică și strămută toată instituțiunea bisericii orientale, și așa nouă ni-se pregătește moarte, nu înviere. — Frați români din provincia metropolitană gr.-or. de Alba-Iulia! Pofțiți astfel de autonomie?... Oare, în astfel de împrejurări, ce însemnătate are metropolia noastră, și oare este cauză pentruca să mai existe dînsa?

Dintr'un memorial citat de L. Bolcaș, în op. cit. 22. Unde se pot accente mai duioase și mai îngrijorătoare pentru viitorul românesc al fraților uniți? Temerea pentru viitor și calea de a scăpa din impas ni-o spune un fruntaș al bisericii unite, actualul deputat dietal dr. Alex. Vaida-Voevod, când zice («Tribuna» din 7 Oct. 1889): »Să lucrăm din toate puterile într'acolo, ca în momentul când ei ar decretă moartea bisericii noastre unite naționale, noi să ne înălțăm la o nouă viață în sinul bisericii noastre neunite naționale«.

*) Apologetii »unirii« românilor pe temă de cultură națională, binevoiască a-și răspunde aici la întrebarea: De ne-ar fi prins Roma în ghlare înainte de desrobirea culturală de sub slavonism în mod definitiv, oare ar fi mai îngăduit ea delaturarea slavonismului, care era limbă liturgică uzată de veacuri? și: cum am fi stat atunci oare cu mîntuirea culturală prin unire? Drept răspuns: avizăm atențiunea cetitorului la demersurile, făcute de asemenea zădărnice în timpul din urmă la scaunul roman, pentru traducerea liturghiei glagolitice (sau a liturghiei romane a slavilor latinizați) în limba poporului!

**) »Sunt român (valah) de legea veche«.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 August n. 1907.

— **Delegația Asociațiunii aradane la P. S. Sa Episcopul I. I. Papp.** Azi după amiază la 3 ore s'a prezentat delegațiunea exmisă din adunarea generală de Duminecă a Asociațiunii aradane în persoanele dd. Roman R. Ciorogariu, viceprezidentul onorar, Vasile Goldiș, directorul Asociației și Iosif Moldovan la P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, pentru a-i înmîna concluzul adunării generale privitor la alegerea sa de *președinte onorar* al Asociațiunii și a-l ruga să primească acest vot, care i-s'a adus unanim și cu însuflețire în adunarea de Duminecă.

P. S. Sa a primit foarte afabil delegația și a declarat că primește cu toată plăcerea postul ce i-s'a oferit, punînd o singură condiție: *ca sub prezidenția sa într'adevăr să se lucreze și »Asociația« să nu mai continue a exista ca în trecut: numai cu numele.*

Delegația l-a încredințat pe P. S. Sa că este vorba acum de muncă serioasă, căreia nu-i mai lipsia decât sprijinul moral puternic al P. S. Sale.

Amintim totodată că pe adresa P. S. Sale încă Duminecă a sosit dela veneratul nostru fruntaș Nicolae Oncu, care petrece în vilegiatură la Tușnad următoarea depeșă: *Salut și mă închin înaintea steagului culturii noastre naționale desfășurat din nou în Arad.* Oncu.

— **Perechea princiară română, împreună cu prințisorii a sosit Duminecă dimineața la 7.50 ore cu acceleratul de București în gara de ost a Budapestei, unde au luat dejunul. După aceea AA. LL. și-au continuat drumul spre Viena.**

— **DI Hașdeu pe moarte.** Din Cîmpina se comunică vești de tot îngrijitoare asupra sănătății bătrînului academician B. P. Hașdeu.

Încă de Vineri la prînz d-sa a căpătat un al treilea atac de paralizie și pierzîndu-și conștiința Duminecă seara starea sănătății d-sale a devenit desperată.

Sămbătă a fost scos puțin în grădina castelului, însă într'o așa stare încît nu-și mai da socoteală de cele ce se petrec în jurul d-sale.

În urma intervenției autorităților s'au luat riguroase măsuri de pază a averii bătrînului și solitarului savant, care nu are mai aproape pe lângă d-sa decît pe vechiul său prieten, dl dr. C. Istrati. E căutat cu mult devotament de medicul Ruban, însă starea de slăbiciune în care se află, împiedică puterea științei.

— **Sinuciderea fostului ministru român Stefan Șendrea.** Fostul ministru român, Stefan Șendrea care a fost ministru de justiție în cabinetul Aurelian, a încercat Luni, în 12 l. c., să se sinucidă sîrînd din tren în apropierea gării Nagy-Maros de lângă Budapesta. Iată câteva amănunte despre tragedia bătrînului fost ministru: Simpaticul bătrîn, de 68 ani, suferea în grad mare de neurastenii. Familia lui hotărî să l ducă din Ploiești, unde locuia, la un sanator din Viena. Luni dimineața voia să-și urmeze din Pesta drumul. Bătrînul Șendrea era însoțit de fiul lui Stefan, de inginerul D. Tacu, medicul Antoniu din București și un îngrijitor. Mica societate ocupă două compartimente; într'unul era bolnavul și îngrijitorul, un om de încredere, în celalalt restul societății. Pe la gara Nagy Maros bătrînul adormi și îngrijitorul, văzînd că doarme, a ieșit din cupeu. Când se reîntoarse însă, bătrînul nu era nicăiri. Fii căutat în tot trenul, dar nu a fost găsit. Din Zebegény familia îngrijită telegrafează la N. Maros, de unde veni răspunsul, că bătrînul a fost găsit, grav rănit lângă linia ferată. E puțină speranță, ca să mai trăiască.

După cum suntem informați acum dl Șendrea a murit, după ce în sanatorul »Herzel« din Pesta i-s'a făcut o operație. Corpul lui va fi dus la București și înmormîntat acolo.

— **Inmormîntare.** Azi la 2 ore d. a. a fost înmormîntată decedata vîd. Barbara Antonescu, în cripta familiară din cimitirul din Arad. Prohodul a fost celebrat prin P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, protopopul Beleş și diaconul Cornel Lazar. Număroși membrii ai societății din Arad au asistat la ceremonialul înmormîntării. Cuvîntul funebral l-a rostit P. C. Sa R. Ciorogariu.

— **Petrecerea din Șiria.** În luna c. 11 după cum s'a și publicat în ziarul nostru la timpul său, s'a și ținut obișnuita petrecere de vară într'acest frumos centru românesc. Dansul s'a început la 8^{1/2}, și a durat pînă în zori, lume multă, tot voe și inimă, cu un cuvînt a fost una dintre cele mai succese petreceri. Au luat parte următoarele d-șoare și d-ne:

În costum național d-șoarele: M. Crișan, A. Mladin și C. Secula; în alb: V. Balint, Békéssy E. T. Bogdan, H. Bogdan, C. Bogdan E. Capra, A. Cizmaș, E. Coșa A. Doboș, H. Mladin, L. Muscan, I. Musca, C. Musca. A. Monția F. Raț, E. Șeredan, Mărioara Varga, Marta Varga, A. Vancu, E. Vuia; în albastru: L. Bogdan, A. Sevic, V. Laza; în roz: S. Burdan, E. Ievuțian, V. Ievuțian, A. Iercoșan, C. Mihuț, A. Nișca, G. Papp, V. Popovici.

Doamne: E. Ardelean, I. Ardelean, E. Bogdan, F. dr. Burdan, A. Bogdan, Békéssy E., M. Crișan, A. Cizmaș, L. Crișan, S. Costa, A. Doboș, I. Iercoșan, E. Ionescu, V. dr. Hotăran, N. Hui, E. Leucuța, M. Mihuț, M. dr. Monția, G. Monția, S. Mladin, D. Moisi, R. Muscan, N. Laza, E. Olariu, M. Purcari, C. Rațiu, I. Rocsin, I. Savici, vîd. I. Secula, S. Secula, C. Suci, M. Sărădan, S. Șevici, M. Vancu, I. Varga. Suprasolvițiile le vom arăta on. public în alt număr al ziarului.

Clopoțel.

— **Cununie.** Ni-se anunță cununia dlui Alimpiu Simoc, inginer de comasație cu d-șoara Irena, fiica dlui Ioan Albert din Elisabetopol.

Felicitările noastre!

— **Se caută un profesor român în Sofia.** Dl Arseniu Bunca, secretar în Sibiu, Quergasse 36 e rugat din parte competentă ca să recomande un absolvent al școlii comerciale din Brașov pentru catedra de Comptabilitate, Aritmetica comercială și Limba germană la școala comercială română din Sofia (Bulgaria) cu salariu lunar de 220 lei, plus speșele de drum. Cei ce doresc și se simt în stare a ocupa acest post, să se adreseze cu toată graba respectivului domn.

Ultime informațiuni.

— **Dr. Vasile Lucaciu**

candidatul partidului național în cercul Beiuș.

Târziu după amiază primim din Beiuș însuflețitoarea veste, că adunarea mai restrînsă a fruntașilor din Beiuș și cerc, ținută sub prezidiul exmisului clubului național a deputatului dr. Ioan Suci, a hotărît să ofere candidatura națională din Beiuș valorosului luptător Vasile Lucaciu.

Conferența l-a anunțat telegrafic pe Lucaciu la Șișești despre aceasta candidare.

Dacă valorosul luptător, care a putut să fie odată o sinteză a tuturor dorințelor și aspirațiilor cari au frămîntat neamul românesc, va primi candidatura, beiușenii întră cu numele cel mai falnic în lupta lor electorală.

Schimbare de locuință.

Incunoștiitez onoratul public, că mi-am strămutat locuința

In strada Tököly nr. 5.

Consultare dela { 1/28—1/29 oare a. m.
2— 3 oare p. m.

Dr. Hecht,
medic cercual.

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

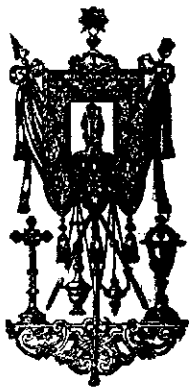
pegătitor de haine preoțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântului lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Inainte de folosire.

După folosire.

Rimătorii (porcii) bolnavi

se vindecă îndată dacă întrebuițăm pravala de porci alui Frankl.

O cutie cu instrucția de întrebuițare 1 cor., 3 cutii 2 cor.

Singurul și exluzivul depozit principal la

FRANKL ANTAL

farmacist Szeged, Felsőváros, 20.

Rugăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbătești folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de ghița, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Arpad-tér nr. 5 în colț (în casa bisericeii izraelite)

După corință merg și acasă și în provincie chemat print'o c rie poștala.

Cu toată stima **IULIU HERZFELD.**

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericești că în atelierul meu

fac haine bisericești

haine pentru preoți,

odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt cu stimă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nesticăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delătură totfelul de pete, precum: pistrii, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătura și prechiuguni.

Fața primește o colorare frumoasă și curată.

SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în colorare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare înafentiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentru că delătură încreșturii și redă o față tînără.

Prețul: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grănatia de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőhöz“,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comande din provincie pe lângă rambursă. Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41994.

Atenție!

Bucurie în fiecare casă,

unde se folosește apărătorul de stomach patentat „Takáts“ fiind că acolo nu este boală, impedecând acest apărător nu numai boalele provenite din răceală stomacului, ci oprește momentan și sgârciurile de stomach, diarea, ș. a. efectul îi este momentan, omoară boale de stomach în germen.

Mai ales vara este indispensabil pentru ori și cine nu numa petru cei cu boală de stomach fiindcă re încălzim adesea, noaptea ne răcorim curând și cu ocazia băilor răceala stomacului e așa des și sgârciurile provin așa des încât acest apărător este indispensabil în fiecare casă.

Să și-o comande dar toți cei cărora le e scumpă sănătatea, fiind recunoscut și de medici și o adeverește și multele scrisori de mulțumită.

Pentru bărbați sau femei nr. I., care este potrivit pentru cei mai mulți 3 cor. nr. II., pentru cei cu statura foarte înaltă 4 cor. Pe lângă trimiterea banilor și 40 fil. porto, sau cu rambursă expediază inventatorul:

Adresa: **Takáts Dániel, Nagyvárad,** Sorompó-utca nr. 2.

In Arad, str. Boros Béni 6

s'a deschis

magazinul

produselor de zidărie ale întreprinzătorilor zidari din Arad.

In magazin se află totdeauna pe lângă prețurile moderate: var, țiment, țigle, hârtie de cătran și alte materii de zidit.

Cancelaria de planuri și întreprindere.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelei și răgușelei este

zăharul lui RETHY,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o

Prețul unui borcan 60 fil. Săse ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot.

Pregărutotii RETHY BÉLA farmacist, Békéscsaba

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beutură spirțuasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirțuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

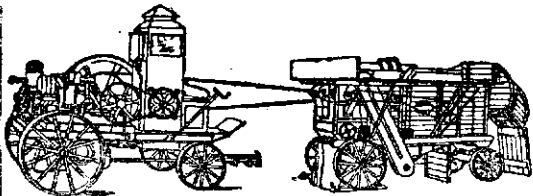
FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Primesc

spre măcinare în moara mea de apă în cantitate mai mică sau mai mare grâu, orz, ovăs, cucuruz pentru măcinat după dorință: alb sau făină cu țărițe, sau cu sdrobi, — atât pentru necesitate proprie cât și pentru vândut.

Zárai Denđl Iulia,
negustorie de făină.

(Lázár Vilmos-u., casa Brunhuber).

SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.

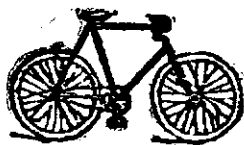
Atelier de repararea
mașinilor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.
Nagyvárad Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de branșa noastră; astfel de exemplu: **Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod.** Pregătim apoi și reparăm și provedim din nou: **tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc.** Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinilor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpsta.

Fempel E. Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: **garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.**

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din **strada Bercsényi, nr. 8 Arad** efectuează tot felul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

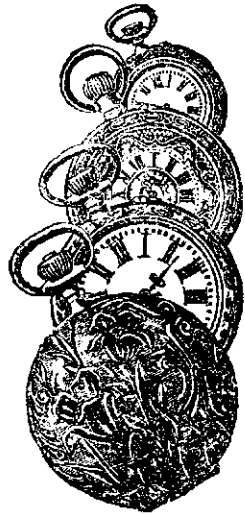
Insemnez că în urma praxeii mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în todeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. **Nu sunt membrul nici unei societăți** și tot felul de zidărie o efectuează cât mai curând.

Cerând sprijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măestru zidar.

Kovács L. Nandor

atelier de ciasornice, juvaerice și reparaturi mecanice.
SZEGED, Sándor-utca 3.

Efectuează tot felul de lucrări în branșa aceasta, ca: ciasornice de părete cu muzică și ciasornice de buzunar etc. Am în depozit cele mai fine fabricate de Svițera reparază și pregătește cele mai excelente compoziții mecanice și juvaerice, cu prețul redus și pe lângă garanție de 5 ani.

Efectuează mai departe aurituri și argintării după cele mai nouă sisteme galvanice și electrice.

S'a deschis

O prăvălie nouă

Mărfuri nouă

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că reintorcându-mă din călătoria mea de cumpărare

mi-am deschis

în strada Forray
(casa Lukács)

prăvălia mea
provăzută cu cele mai noi și mai moderne mărfuri.

Rugând părtinirea onor. public

sunt cu stimă

Jankovics György

ARAD

strada Forray nr. 2
(casa Lukács).

PFAFF

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

ARAD,
Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER și MINERVA.**

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut

● PFAFF ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articole pentru bicicletă și mașini de cusut.

In magazin se află
mare asortiment de
gramophone și plăci.

Condiții de solvire foarte avantajoase.

▲ MARE ▲
▲ OFICINĂ ▲
▲ DE ▲
▲ DREGERE. ▲

